

Sygn. akt III AUa 2986/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Magdalena Tymińska (spr.)

Sędziowie: SA Grażyna Kornas

SA Ewa Jankowska

Protokolant: sekr. sądowy Marta Brzezińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 grudnia 2014 r. w W.

sprawy W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

na skutek apelacji W. K.

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 czerwca 2013 r. sygn. akt VII U 407/13

oddala apelację.

/-/ M. T.

/-/ G. K.

/-/ E. J.

Sygn. akt III AUa 2986/13

UZASADNIENIE

W. K. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 14 stycznia 2013 r. odmawiającej mu prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania.

Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie ustalił następujący stan faktyczny:

W. K., ur. (...), w dniu 17 grudnia 2012 r. złożył wniosek o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne.

Wnioskodawca w okresie od 31 stycznia 2012 r. do 29 czerwca 2012 r. był zatrudniony w Zespole Szkół Nr (...) w W. w wymiarze niepełnego etatu - 0,19 (3,44/18). W okresie zatrudnienia wykonywał pracę nauczyciela elementów prawa. Stosunek pracy ustał w wyniku rozwiązania na podstawie art. 30 § 1 pkt 4 k.p. – umowa okresowa.

Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego organ rentowy wydał w dniu 14 stycznia 2013 r. decyzję, którą odmówił wnioskodawcy prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, ponieważ nie spełnił warunku wymienionego w pkt 3 art. 4 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, tj. nie rozwiązał stosunku pracy. Organ rentowy stwierdził, że z przedłożonego przez wnioskodawcę świadectwa pracy z dnia 29 czerwca 2012 r. wynika, że stosunek pracy ustał w dniu 29 czerwca 2012 r. w wyniku rozwiązania na podstawie art. 30 § 1 pkt 4 k.p. - umowa okresowa.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie zważył, że odwołanie W. K. jest nieuzasadnione i podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. z 2009 r., Nr 97, poz. 800) świadczenie przysługuje nauczycielom, którzy spełnili łącznie następujące warunki: 1) osiągnęli wiek, o którym mowa w ust. 3; 2) mają okres składkowy i nieskładkowy w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”, wynoszący 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć; 3) rozwiązali stosunek pracy (ust.1). Nauczycielom spełniającym warunki określone w ust. 1 pkt 1 i 2 świadczenie przysługuje również w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 5c i 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 z późn. zm.) (ust.2). Zgodnie z art. 4 ust.3 w/w ustawy nauczyciel ma prawo do świadczenia, jeżeli ukończył: 1) 55 lat-w latach 2009-2014; 2) 55 lat w przypadku kobiet i 56 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2015- 2016; 3) 55 lat w przypadku kobiet i 57 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2017- 2018; 4) 55 lat w przypadku kobiet i 58 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2019- 2020; 5) 55 lat w przypadku kobiet i 59 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2021- 2022; 6) 55 lat w przypadku kobiet i 60 lat tu przypadku mężczyzn - w latach 2023- 2024; 7) 56 lat w przypadku kobiet i 61 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2025- 2026; 8) 57 lat w przypadku kobiet i 62 lata iv przypadku mężczyzn - w latach 2027- 2028; 9) 58 lat w przypadku kobiet i 63 lata w przypadku mężczyzn - w latach 2029- 2030; 10) 59 lat w przypadku kobiet i 64 lata w przypadku mężczyzn - w latach 2031- 2032.

Z art. 4 ust. 2 ustawy wynika, że nauczycielskie świadczenie kompensacyjne przysługuje również nauczycielom spełniającym wymóg zatrudnienia w odpowiedniej jednostce oraz warunek stażu emerytalnego, w przypadku gdy: 1) w wyniku całkowitej likwidacji szkoły następuje rozwiązanie z nauczycielem stosunek pracy; 2) w wyniku częściowej likwidacji szkoły albo w razie zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie liczby oddziałów w szkole lub zmian planu nauczania uniemożliwiających dalsze zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć następuje rozwiązanie z nauczycielem

stosunek pracy, 3) stosunek pracy nauczyciela wygasa z upływem 6 - miesięcznego pozostawania w stanie nieczynnym; 4) stosunek pracy nauczyciela wygasa przed upływem okresu stanu nieczynnego na skutek odmowy przez nauczyciela podjęcia pracy w pełnym wymiarze zajęć na czas nieokreślony lub na okres, na który została zawarta umowa, w tej samej szkole, na tym samym lub innym stanowisku.

Brzmienie art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy wskazuje na to, że stosunek pracy powinien zostać rozwiązany z inicjatywy nauczyciela, tj. na jego wniosek. Do rozwiązania stosunku pracy nie musi jednak dojść w następstwie dokonanego przez nauczyciela wypowiedzenia. Stosunek pracy z inicjatywy nauczyciela może również zostać rozwiązany za porozumieniem stron.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy uznał, że w momencie składania wniosku W. K. osiągnął 55 lat, legitymował się okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w szkole, jednakże nie rozwiązał stosunku pracy. Stosunek pracy wnioskodawcy nie ustał w wyniku okoliczności,

o których mowa w art. 4 ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Umowa o pracę rozwiązała się bowiem z upływem czasu, na który była zawarta.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

W. K. zaskarżył powyższy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie w całości. Skarżący zarzucił zaskarżonemu wyrokowi: I. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 4 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych; II. naruszenie przepisów postępowania, a w szczególności: 1. art. 233 k.p.c. - brak wszechstronności rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, co miało istotny wpływ na wynik sprawy; 2. art. 316 k.p.c. - nieuwzględnienie przez Sąd Okręgowy stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, co miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu świadczenia kompensacyjnego oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego lub o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu Warszawa - P. - Wydziałowi VII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych celem ponownego rozpoznania, ponieważ w sprawie Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy i wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że nie można się zgodzić z interpretacją Sądu Okręgowego dotyczącą przepisów ustawy o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych oraz art. 30 k.p.. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 30 pkt.4 k.p. umowa o pracę rozwiązuje się z upływem czasu, na który była zawarta. Zatem wnioskodawca spełnił wszelkie wymogi określone prawem, tj. osiągnął wiek 55 lat, legitymował się okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w szkole i rozwiązał stosunek pracy.

Naruszenie przepisów prawa procesowego, w tym art. 233, art. 316 k.p.c., zdaniem skarżącego, polegało na tym, że Sąd Okręgowy powinien ocenić wiarygodność i moc dowodów na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Ponadto wyrok Sądu Okręgowego narusza zasady współżycia społecznego. Apelujący podniósł, że jego pracodawca zakładał, że nie zawrze z nim umowy na czas nieokreślony, ponieważ przewidywał likwidację placówki. Dyrektor ZS(...)zawierając umowę o pracę z wnioskodawcą wiedział, że istnieje bardzo wysokie prawdopodobieństwo, a wręcz pewność, iż szkoła od roku szkolnego 2012/2013 nie będzie istnieć. ZS (...) figurował w planach Biura (...) m.st. W. jako placówka oświatowa do likwidacji, co zostało zwieńczone uchwałą Rady m.st. W. z 8 marca 2012 r. dotyczącej likwidacji tej szkoły. Ustawodawca, uchwalając ustawę o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych w dniu 22 maja 2009 r., nie przewidywał tak ogromnych zwolnień nauczycieli. Rzeczywistość w 2012 r. uległa znacznej zmianie. Zawód nauczyciela dotąd tak stabilny i pewny, jeżeli chodzi o zatrudnienie stał się zajęciem pod tym względem wysokiego ryzyka. Prawo nie nadążyło za życiem. Od co najmniej 2 lat nie zatrudnia się nowych nauczycieli w szkole na czas nieokreślony, jedynie na czas określony, aby nie było kłopotu z pozbyciem się ich, gdyby do szkoły był zbyt mały nabór, a przynajmniej nie taki jak oczekiwano.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 18 grudnia 2014 r. pełnomocnik odwołującego się powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie sygn. akt III UK 9/13 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie sygn. III AUa 308/14 oraz na wytyczne ZUS, z których wynika, że organ rentowy nie kwestionuje, że wnioskodawca może ukończyć 55 lat w okresie wcześniejszym.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie zważył, co następuje:

Apelacja ostatecznie nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy jednak stwierdzić, że Sąd I instancji naruszył przepis art.4 ust.1 pkt.3 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz.U. 2009.97.800 ze zm.; dalej zwana także: u.n.ś.k.) uznając, że W. K. ubiegając się o przedmiotowe świadczenie kompensacyjne, nie spełnia określonego w tym przepisie warunku wobec rozwiązania ostatniej umowy o pracę z upływem czasu, na który była zawarta (art.30 § 1 pkt.4 k.p.) .

Przepis art.4 ust.1 pkt 3 u.n.ś.k. stanowi, że świadczenie przysługuje nauczycielom, którzy rozwiązali stosunek pracy. Należy jednak podzielić pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie sygn. akt III UK 9/13 (LEX nr 1498647), że określona w art. 4 ust. 1 pkt 3 u.n.ś.k. przesłanka nabycia prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego zostaje spełniona także w razie rozwiązania stosunku pracy z upływem czasu, na jaki został zawarty. Z woli ustawodawcy wyrażonej w art. 30 § 1 pkt 4 k.p., ustanie terminowej umowy o pracę z upływem czasu, na jaki została zawarta, jest bowiem przypadkiem rozwiązania, a nie wygaśnięcia stosunku pracy, zaś w rozwiązaniu tym aktywnie uczestniczy nauczyciel, którego oświadczenie woli jest nieodzownym elementem czynności prawnej kreującej ów stosunek i zarazem wskazującej zdarzenie powodujące jego rozwiązanie. Sąd Najwyższy, formułując powyższy pogląd wskazał, że w doktrynie występują kontrowersje na temat kwalifikacji prawnej określonych w art. 30 § 1 i § 2 k.p. sposobów ustania umów terminowych. Część przedstawicieli nauki prawa wyraża pogląd, zgodnie z którym do ustania stosunku pracy w opisanych sytuacjach nie dochodzi w trybie jego rozwiązania, skoro nie następuje ono w wyniku czynności prawnych stron, lecz jest przypadkiem wygaśnięcia stosunku pracy w następstwie zdarzenia niebędącego czynnością prawną, jak upływ czasu czy wykonanie określonej pracy (por. Z. Sypniewski, Fakty prawne powodujące ustanie stosunku pracy - charakterystyka ogólna (w:) Z problematyki prawa pracy i polityki socjalnej, t. 6, red. T. Zieliński, Katowice 1983, s. 106; B. Wagner, Terminowe umowy o pracę, Warszawa 1980, s. 93; Z. Salwa, Wygaśnięcie umowy o pracę, PiZS 2000 nr 2, s. 18 i nast., A. M. Świątkowski, Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa 2012, s. 176). Przeciwno tej koncepcji przemawia jednak fakt zamieszczenia przez ustawodawcę regulacji dotyczącej skutków ziszczenia się wspomnianych klauzul generalnych w oddziale 2 działu drugiego Kodeksu pracy, poświęconego rozwiązaniu umowy o pracę, a nie w oddziale 7 tego działu, traktującego o wygaśnięciu umowy o pracę. Ustanie stosunku pracy jest zatem w tych przypadkach następstwem woli stron odnoszącej się do określonego czasu trwania zawieranej umowy. Można więc przyjąć, że jest to pewna odmiana porozumienia rozwiązującego, które nie stanowi odrębnej czynności ukierunkowanej wyłącznie na spowodowanie zakończenia stosunku pracy, ale jest elementem czynności prawnej, która ma na celu nawiązanie stosunku pracy z jednoczesnym określeniem granic czasowych tego stosunku prawnego, a więc wskazaniem zdarzenia, które powoduje jego rozwiązanie (Z. Góral (w:) Kodeks pracy. Komentarz pod redakcją k.w. Barana, Warszawa 2012, s. 248 - 249; W. Sanetra (w:) J. Iwulski, W. Sanetra, Kodeks pracy. Komentarz. Warszawa 2013, s. 239). Można też spotkać pogląd, że tego rodzaju stosunek pracy ustaje z woli stron, które z góry określają zdarzenie rozwiązujące ów stosunek. Zdarzeniem tym jest jednak nie czynność prawna (jedno lub dwustronna), lecz sam upływ czasu (L. Florek (w:) Kodeks prac pod redakcją L. Florka, Warszawa 2011, s. 202). Sąd Najwyższy w w/w wyroku z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie sygn. III UK 9/13 podzielił drugie z prezentowanych w doktrynie stanowisk. Sąd Apelacyjny, w składzie orzekającym w niniejszej sprawie, zgadza się z przedmiotowym stanowiskiem.

Powyższe przesądzenie o spełnieniu przez W. K. przesłanki określonej w art.4 ust. 1 pkt.3 u.n.ś.k. nie oznacza jednak, że W. K. nabył prawo do dochodzonego nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Aby nabyć przedmiotowe świadczenie wnioskodawca musi bowiem spełnić łącznie trzy warunki określone w art.4 ust.1, a mianowicie osiągnąć wiek, o którym mowa w ust. 3; mieć okres składkowy i nieskładkowy w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm.4), wynoszący 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć i rozwiązać stosunek pracy. O ile można uznać, że wnioskodawca w niniejszej sprawie spełnia warunek stażu składkowego i nieskładkowego 30 lat, że niesporna pomiędzy stronami jest okoliczność, że wnioskodawca posiada 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 u.n.ś.k., w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć (choć nie wynika to z niepełnych akt rentowych przedstawionych sądowi przez organ rentowy) oraz, jak wskazał Sąd Apelacyjny, że wnioskodawca spełnia warunek rozwiązania stosunku pracy w rozumieniu art.4 ust.1 pkt. 3 u.n.ś.k., to jednak brak jest uzasadnionych podstaw, aby uznać, że wnioskodawca spełnił trzecią z wymaganych łącznie przesłanek, a mianowicie osiągnął wiek, o którym mowa w art.4 ust.1 pkt.1 w zw. z art.4 ust. 3 pkt.1 u.n.ś.n.

Art. 4 ust. 1 pkt.1 u.n.ś.k. stanowi, że świadczenie przysługuje nauczycielom, którzy osiągnęli wiek, o którym mowa w ust. 3. Natomiast w/w ust. 3 art.4 brzmi jednoznacznie: „**Nauczyciel ma prawo do świadczenia, jeżeli ukończył:**

- 1) **55 lat - w latach 2009-2014;**
- 2) 55 lat w przypadku kobiet i **56 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2015-2016;**
- 3) 55 lat w przypadku kobiet i **57 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2017-2018;**
- 4) 55 lat w przypadku kobiet i **58 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2019-2020;**
- 5) 55 lat w przypadku kobiet i **59 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2021-2022;**
- 6) 55 lat w przypadku kobiet i **60 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2023-2024;**
- 7) 56 lat w przypadku kobiet i **61 lat w przypadku mężczyzn - w latach 2025-2026;**
- 8) 57 lat w przypadku kobiet i **62 lata w przypadku mężczyzn - w latach 2027-2028;**
- 9) 58 lat w przypadku kobiet i **63 lata w przypadku mężczyzn - w latach 2029-2030;**
- 10) 59 lat w przypadku kobiet i **64 lata w przypadku mężczyzn - w latach 2031-2032.**

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wykładnia językowa w/w art. 4 ust.1 pkt.1 w zw. z art.4 ust. 3 u.n.ś.k. jednoznacznie prowadzi do wniosku, że nauczyciel ma prawo do świadczenia kompensacyjnego, jedynie w wypadku, gdy ukończył wskazany wiek w konkretnym przedziale czasowym.

Bezsporne jest, że W. K. (ur. (...)) ukończył 55 lat w dniu (...), a zatem nie spełnia warunku ukończenia tego wieku w latach 2009-2014, jak stanowi pkt.1 ust.3 art.4 u.n.ś.k.. Gdyby ustawodawca nie miał na celu uzależnienia prawa do przedmiotowego świadczenia od ukończenia określonego wieku w określonym przedziale czasowym, nie nadałby temu przepisowi takiego brzmienia, nie zawarłby w nim tak szczegółowo zakreślonych okresów, w których ma być ukończony dany wiek, jak uczyniono to w pkt.1-10 tego ustępu. Po prostu - wskazałby, że prawo nabywa nauczyciel, który „jest w wieku...”, „ma ukończone 55 lat”.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, ustawodawca nadał przedmiotowe brzmienie art.4 ust.1 pkt.3 i ust.3 u.n.ś.k., biorąc pod uwagę okoliczność, że **nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969r.:** 1) zgodnie z art. 88 ust.2a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (tekst jedn. Dz.U. 2006.97.674 ze zm.) zachowują prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek, **jeżeli do dnia 31 grudnia 2008 r.** spełnią warunki określone w tym zakresie w przepisach Karty Nauczyciela; 2) zgodnie z art.46 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz.U. 2009.153.1227 ze zm.; dalej: u.e.r.) zachowują prawo do emerytury w wieku obniżonym na warunkach określonych w art. 32 ust. 3 i 4 u.e.r. w zw. z § 10 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. 1983.8.43 ze zm.), jeżeli warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią **do dnia 31 grudnia 2008 r..**

Podsumowując, zdaniem Sądu Apelacyjnego, w stanie faktycznym sprawy, wobec stwierdzenia, że W. K. nie spełnia warunku określonego w art.4 ust.1 pkt.1 w zw. z art.4 ust. 3 pkt.1 u.n.ś.k., należy uznać, że nie spełnia on łącznie wszystkich wymaganych prawem warunków, uprawniających do nabycia prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

Sędziowie : Przewodnicząca:

E. J. (2) M. T. (2)

G. K. (2)